

Historia ya Agano Jipya, Fasihi na Theolojia

Kipindi cha 16: Nadharia chanzo na tatizo la muhtasari; Utangulizi wa Yohana

Na Dkt. Ted Hildebrandt

A. Ukosoaji wa Chanzo na Nadharia ya Chanzo Kimoja [00:00-3:15]

A: kuchanganya AC; 00:00-9:55; Chanzo na Ukosoaji wa Injili

Mara ya mwisho tulipokuwa tukizungumza tulimaliza kitabu cha Luka kuhusu maombi na mtoza ushuru, na Farisayo, mjane mstahimilivu, mifano miwili kuhusu maombi, na tukaingia kwenye tatizo la muhtasari. Tumekuwa tukiangalia baadhi ya kufanana kati ya Mathayo, Marko, na Luka, ambazo ni injili tatu za muhtasari. Katika Yohana, tulionyesha kwamba Yohana alikuwa tofauti sana; asilimia 92 ya Yohana ni nyenzo ya kipekee, ambapo asilimia saba pekee ya Marko ni nyenzo ya kipekee. Tulikuwa tukizungumzia baadhi ya matatizo ya muhtasari, mahali ambapo kuna mpangilio tofauti, mahali ambapo kuna maneno tofauti, ambapo inaonekana kuna mgogoro, kwa hivyo tulikuwa tukijadili baadhi ya migogoro, ambayo inaitwa tatizo la muhtasari.

Sasa ninachotaka kufanya ni kuruka kwenye historia ya injili za muhtasari na jinsi zilivyoundwa kulingana na, vizuri, kile tutakachokianguka kwanza kinaitwa ukosoaji chanzo. Ukosoaji chanzo hufanya kazi na hati zilizoandikwa, ambapo waandishi walipata nyenzo kutoka kwa hati za awali walizokuwa nazo. Kwa hivyo, wakosoaji chanzo walikuwa marehemu, labda hadi karne ya kumi na tisa, mwanzoni mwa karne ya ishirini. Inapaswa kukukumbusha, ikiwa umekuwa katika darasa langu katika Agano la Kale kuhusu nadharia ya JEDP, na tukapinga nadharia ya JEDP darasani, tukijaribu kuonyesha baadhi ya matatizo makubwa ya nadharia ya JEDP. Ilianzishwa na Julius Wellhausen katika mia kumi na nane, sasa imeisha kabisa. Ingawa inafundishwa, kwa kweli, inadhaniwa, singesema inafundishwa sana tena, lakini inafikiriwa na wakosoaji wengi katika vyuo vikuu. Nadharia hii chanzo ni tofauti, sivyo. Ingawa nadharia ya JEDP ilisema Musa hakuandika Pentateuki, hii inawezekana. Kwa hivyo hii inaangalia vyanzo mbalimbali na kwa hivyo kile nadharia moja ya chanzo inasema ni kwamba kimsingi

kulikuwa na chanzo kimoja, na kilikuwa Ur- Evangelium -- injili ya awali. Injili ya awali ilitumiwa na waandishi wote watatu, Mathayo, Marko, na Luka, injili zote tatu za muhtasari zilitumia Ur-Evangelium hii, chanzo hiki cha awali. Kwa nini Mathayo, Marko, na Luka wanafanana sana? Zinafanana sana kwa sababu zote zilitumia rekodi hii ya awali ya injili. Ilikuwa rekodi ya awali ya Yesu, na wao, wote watatu, walikopa kutoka hapo walipoandika na ndiyo maana kuna kufanana kwingi. Hii inaitwa nadharia ya chanzo kimoja.

Sasa nadharia moja ya chanzo inaelezea kufanana. Inaelezea jinsi Mathayo, Marko na Luka wanavyofanana, lakini haelezi tofauti, kwa nini Mathayo ni tofauti na Marko au Mathayo ni tofauti na Luka. Kwa hivyo hii ilikuwa nadharia moja ya chanzo na baadhi ya watu walipendekeza hivyo.

B. Ukosoaji wa Chanzo: Nadharia za Chanzo Mbili na Nne [3:15-6:49]

Hapa kuna kile kinachoitwa nadharia ya vyanzo viwili. Sasa nadharia ya vyanzo viwili katika kesi hii inasema kuna kipaumbele cha Markan . Marko alitangulia, na kwa nini kuna kufanana? Kwa sababu Marko alitumiwa na Mathew, Marko alitumiwa na Luka. Na, kwa njia, je, Luka anatuambia kwamba alitumia vyanzo? Luka anatuambia katika Luka 1:1-4, tuliangalia hilo, kwamba kulikuwa na masimulizi mengi na kwamba angezungumza na mashahidi walioshuhudia. Luka hakuwa pamoja na Yesu, hakuwahi kukutana na Yesu au kumuona Yesu. Alikuwa kwenye Safari ya Pili ya Umishonari [2MJ] ya mtume Paulo. Luka hakuja kuwa Mkristo hadi baada ya miaka ya 50 BK na Yesu alikuwa amekufa kwa miaka ishirini. Lakini Luka kisha anafanya utafiti wa kihistoria na moja ya hati ambazo huenda aliziangalia, watu wanapendekeza, ni Marko na kwamba Luka alitumia Marko na Mathayo alitumia Marko. Nina shida kidogo na Mathayo akitumia Marko kwa sababu tu unapofikiria kuhusu hilo, Mathayo alikuwa mmoja wa wale kumi na wawili na kwenye mihadhara ambayo Yesu alitoa na mazungumzo na hotuba ambazo Yesu alitoa. Kwa hivyo kusema kwamba Mathayo anamtegemea Marko kwa njia ya kitumwa kama vile anaiga kutoka kwa Marko, Mathayo mwenyewe alikuwepo kwenye matukio haya kama shahidi aliyeshuhudia. Ilhali kwa

kweli Marko, labda, hakuwepo. Marko alitoka Yerusalemu, kwa hivyo angemwona Yesu Yerusalemu, lakini sasa matukio yaliyotokea Galilaya, Mathayo alikuwepo. Kuna densi ya kuvutia unayohitaji kufanya kati ya Mathayo na Marko.

Sasa kinachohitajika katika nadharia za vyanzo viwili ni kile wanachokiita hati ya Q. Q au *Quelle*, Quelle kimsingi inamaanisha "chanzo." Ninaamini ni neno la Kijerumani. Sasa hati chanzo ni wakati Mathayo na Luka wanaposhiriki mambo ambayo hayapatikani katika Marko. Ukikumbuka jedwali nililoweka, kulikuwa na takriban sehemu 170 ambazo Mathayo na Luka walishiriki pamoja ambazo hazipatikani katika Marko - aina hiyo ya mchoro wa Venn. Kwa hivyo hizi zingekuwa zile 170, walizozipata katika Mathayo, zinapatikana katika Luka, lakini hazipatikani katika Marko. Kwa hivyo basi kulikuwa na chanzo maalum cha pamoja cha Mathayo na Luka. Kwa hivyo wanaita hii nadharia ya vyanzo viwili na Q, kila unaposoma kuhusu injili, unasoma kuhusu Q, hivi ndivyo Q ilivyo. Q ni kile Mathayo na Luka wanachoshiriki ambacho hakipatikani katika Marko. Wanakiita hicho chanzo cha Q.

Sasa hiyo ndiyo nadharia ya vyanzo viwili, na kama una nadharia ya vyanzo viwili hapa kuna nadharia ya chanzo cha nne. Na nadharia ya vyanzo vinne inasema hapa kuna Ur-Mathayo, na Ur-Mathayo inawasilisha nyenzo ambazo ni za kipekee kwa Mathayo. Ur-Luka inakupa nyenzo ambazo ni za kipekee kwa Luka, kuna takriban sehemu 500 ambazo ni za kipekee kwa Luka. Q bado imepachikwa hapa. Watu wengi wanakubali chanzo hiki cha Q vitu vinavyopatikana katika Mathayo na Luka, lakini havipatikani katika Marko. Kwa hivyo Q bado ina jukumu; lakini una Mathayo na nyenzo zake za kipekee na Luka na zake. Hii inaitwa nadharia ya vyanzo vinne.

Watu wengi wangeshikilia nadharia hii katika miaka ya 1950-60, na nadhani baadhi ya watu leo wana nadharia ya vyanzo vinne, hii ni kama imepitwa na wakati kidogo, ingawa baadhi ya watu watarejelea Q kwa hivyo unahitaji kujua Q ni nini, na Ur-Matthew, na Ur-Luka. Sasa, hiyo inaitwa nadharia ya chanzo, nadharia ya chanzo ilisema kwamba kimsingi kulikuwa na vyanzo hivi vya awali vilivyoandikwa ambavyo vilitumiwa na Marko, na Mathayo, na Luka. Q na vitu hivyo vilikuwa vyanzo halisi vilivyoandikwa.

C. Uhakiki wa Fomu na Mila ya Simulizi [6:49-9:55]

Ukosoaji wa fomu ulikuja na Gunkel, na katikati ya karne ya kati, ukosoaji wa fomu ulilenga badala ya kunakili hati kwa njia ya kitumwa kati ya hati karibu kwa maana ya wizi, ingawa hawangesema hivyo kamwe; lakini kwamba kwa kweli unakili kutoka kwa hati. Wakosoaji wa fomu walibobea katika kile kinachoitwa uwasilishaji wa taarifa kwa mdomo. Kwa hivyo walisisitiza zaidi usemi wa mambo. Na mambo yanapotokea kwa mdomo, mambo hubadilika kwa mdomo, na kwa hivyo lazima uwe mwangalifu basi kwa mdomo. Wamefanya mengi na mila ya mdomo, na hati . Kwa mfano, nadhani iko Chekoslovakia, ambapo mabeti hawa, kama wangesema, mabeti hawa hukariri nyimbo zenye urefu wa mistari kama mia mbili. Mashairi haya marefu, hadithi hizi, hadithi hizi, watayakariri na kisha mabeti hawa hutoka Alehouse hadi Alehouse wakirekodi na kusoma mashairi haya marefu yanayosimulia historia ya nchi au hadithi au hadithi. Kwa hivyo mila ya mdomo ni kubwa sana.

Katika utamaduni wetu hatushinikizi sana maneno ya mdomo. Je, kuna mtu yeyote anayekumbuka sana maneno ya mdomo? Nakumbuka hata ukirudi kwenye historia ya Misri, maandishi ya Misri yalipoanza naamini yalikuwa Misri. Wamisri hawakutaka watoto wao wajifunze jinsi ya kuandika kwa sababu walisema wakijifunza jinsi ya kuandika basi hawatakumbuka kwa sababu wataandika tu na hawatakumbuka tulichowaambia. Kwa hivyo kulikuwa na mgongano huu kati ya uandishi na maneno ya mdomo. Na hata tunaelewa hilo leo kwa kiasi fulani kati ya maandishi na maneno ya mdomo. Kwa hivyo watu hawa, wakosoaji wa umbo hushughulika zaidi na maneno ya mdomo na jinsi hadithi za mdomo, kimsingi hadithi za mdomo zinavyoshuka na kwa hivyo kinachotokea ni kwamba wanapanga mambo katika aina, aina tofauti za fasihi.

Unaposhughulika na mambo ya mdomo unahitaji kupanga mambo kwa mdomo kwa ajili ya hadhira yako, kwa mfano. Kama ningekuambia, "hapo zamani," ungejua mara moja utapata hadithi, hiyo ndiyo? Hiyo ni aina fulani ya hadithi, hadithi ya kichawi; utapata hadithi. "Hapo zamani kulikuwa na tajiri, kulikuwa na maskini," utapata hadithi, hapo zamani. Kwa hivyo aina hizo za mambo ambazo hapo zamani zinakuambia.

Kwa hivyo kuna aina tofauti za fasihi, kuna aina tofauti za fasihi zilizotengenezwa kwa mdomo. Mojawapo ya hizo itakuwa hadithi ya matamshi: matamshi ya Yesu alipokuwa katika mazingira yenye utata. “Ole wao waandishi na Mafarisayo hawa, wanafiki” na kisha Yesu anaenda. “Ole wenu waandishi na Mafarisayo, wanafiki mnaosafisha nje ya kikombe na ndani ya kikombe mna uchafu wa kila aina.” Na kwa hivyo ukisafisha nje ya kikombe kuna faida gani ikiwa ndani ni chafu? Hadithi hizi za matamshi ya Yesu zinaweka mambo ya aina hii.

D. Aina: Miujiza, Masimulizi, na Mifano [9:55-12:42]

B: Changanya DF; 9:55-17:41; Badilisha kutoka kwa Mdomo hadi kwa Kuandika

Hadithi za miujiza za Yesu. Kimsingi una aina mbili za hadithi za miujiza. Moja ingekuwa muujiza wa tiba. Nyingine ingekuwa miujiza isiyo ya tiba. Miujiza ya tiba ingekuwa unapokuwa na mwanaume mwenye mkono uliopooza. Yesu anasema unajua acha mkono wako upone, na mwanaume anaweza kutumia mkono wake. Kwa hivyo hiyo ingekuwa muujiza wa tiba. Muujiza mwingine wa tiba ungekuwa, mapema, Yesu anamwendea mama mkwe wa Petro. Petro alikuwa na mama mkwe; Yesu anamwendea na ana homa kali. Yesu anamponya mama mkwe wa Petro kutokana na homa. Una mwanamke aliyekuwa akitokwa na damu na Yesu anamponya. Hiyo yote ni miujiza ya tiba. Muujiza ambao si wa tiba ungekuwa Yesu akitembea juu ya maji. Hakuponya mtu yeyote lakini alitembea juu ya maji. Kwa hivyo hiyo ingekuwa muujiza usio wa tiba ambapo Yesu anafanya kitu kama hicho. Yesu anatoka kwenye mashua na anasema "nyamaza mawimbi," na upepo unamtii na kila kitu kinatulia. Huo ungekuwa muujiza usio wa tiba pia.

Hadithi kuhusu Yesu zingekuwa kama vile kugeuka sura, ambapo kuna hadithi kuhusu Yesu, kitu ambacho Yesu alifanya. Hadithi kuhusu Yesu na kisha tuna maneno ya Yesu. Nadhani nilikuwa najaribu kukumbuka lakini nilikuwa nikinukuu, Yesu aliyesema, "mfanyakazi anastahili ujira wake." Kwa hivyo Yesu ana maneno haya, unaweza kusema, "Heri wenye moyo safi, maana watamwona Mungu." Heri hizo ni aina ya maneno

ambayo, mambo ambayo Yesu alisema katika maneno ya hekima kama hekima. Kisha kuna hadithi ya shauku. Simulizi ya shauku ni wakati Yesu alipopigwa na askari. Hizo ni aina ya hadithi maalum ambazo zingetengenezwa.

Kisha mifano na acha niweke mfano kama ningekuambia maneno machache tu, “Ufalme wa mbinguni unafanana,” unajua kwamba unapata mfano unaofuata. Kwa hivyo, ningeweka mfano kama, “Ufalme wa mbinguni unafanana na punje ya haradali, mbegu ndogo zaidi au mbegu ndogo sana inayokua na kuwa mmea mkubwa wa zamani, ndege huja angani na kukaa katika matawi, mifano, na kwa hivyo unampata Yesu, ufalme wa mbinguni unafanana, ukitoa mifano kama hadithi za kuvutia. Lakini, pia kuna siri kuhusu mifano hiyo. Baadhi ya watu huielewa baadhi ya watu hawaiielewi.

Kwa hivyo unapata hii ya mdomo inayoangaziwa na ukosoaji wa fomu. Usemi wa wakosoaji wa fomu unaoonyesha hilo tofauti na ukosoaji wa chanzo, ambapo ukosoaji wa chanzo ulikuwa hati zilizoandikwa zaidi na wanafunzi wakiiga.

E. Kwa Nini Kanisa Lilibadilishiwa Maandishi: Kifo cha Mitume [12:42-15:20]

Kwa hivyo, je, wanafunzi wangejua hadithi za mdomo, je, hadithi hizo za mdomo zingepitishwa? Yesu, aliwaambia wanafunzi wake. Tena, Yesu mwenyewe aliandika nini? Hatuna chochote kilichoandikwa na Yesu. Yesu, kwa maana moja, ni kama Socrates. Unakumbuka Socrates hakuandika chochote? Ni Plato mwanafunzi wake ndiye aliyeandika kile Socrates alichofundisha kinacholeta kile kinachoitwa tatizo la Socrates. Ni kiasi gani cha kile Plato aliandika ni Socrates na ni kiasi gani cha hicho Plato anaweka kinywani mwa Socrates kile alichotaka Socrates aseme? Kwa hivyo, unatenganishaje kati ya Socrates na Plato? Lakini hapa na Yesu una wanafunzi wa mdomo na wa maandishi wangesikia haya. Wangesikia hadithi hizi na kusambaza hadithi hizi kwa mdomo na kusimulia mambo waliyoyajua. Mitume walikuwa na Yesu wakati wote.

Kwa nini basi kulikuwa na hatua hii katika kanisa la kwanza ya kuhama kutoka hadithi za mdomo hadi umbo la maandishi? Kwa nini kulikuwa na mabadiliko haya kati ya simulizi na maandishi? Nadhani kuna mambo matatu yanayotokea, labda kuna zaidi, lakini kuna mambo haya matatu yanayokuja akilini mara moja. Kwanza kabisa sababu ya

kutaka kuandika mambo ni kwamba mitume walikuwa wanakufa. Kanisa la kwanza lilikabiliwa na tatizo. Maadamu mitume walikuwapo, mitume wangeweza kusema, "Loo, hapana, hapana, Yesu hakusema hivyo, Yesu alisema hivi." Mitume wangeweza kuangalia mambo na kusema yaliyo sahihi na yasiyo sahihi. Mitume wangeweza kusimulia hadithi kumhusu Yesu kwa sababu walikuwepo, na wanakumbuka hadithi hizo. Lakini mitume walikuwa wanakufa na mitume walipokufa, kulikuwa na haja ya kuandika hadithi zao ili kuzihifadhi. Kwa hivyo kifo cha mitume kwa maana fulani, ndicho kilichosababisha. Acha niseme hivi, ni nini kilichosababisha uandishi wa injili? Inawezekana kifo cha mitume, walipokuwa wakiwatazama Wakristo ambao wakati huo walikuwa na Yesu wakifa, na wakagundua kuwa hawangekuwapo tena kuwaambia watu hadithi za Yesu. Kwa hivyo waliandika hadithi hizo. Kwa hivyo hiyo ingekuwa sababu kubwa ya kwa nini unataka iandikwe. Tatizo ni nini na mdomo? Sehemu nzuri kuhusu mdomo ni kwamba inaweza kutengenezwa na unaweza kuwashirikisha hadhira kwa mdomo zaidi ya unavyoweza kwa maandishi. Tatizo na mdomo ni kwamba mara tu unaposema, hupotea isipokuwa una kamera ya video, na unajaribu kuihifadhi hivyo lakini vinginevyo mdomo ulikuwa umepotea. Unaisema, watu walio chumbani wanaisikia, na wanapotoka, huwa kichwani mwao au haipo kichwani mwao na kwa hivyo unapoteza vitu kwa mdomo vinapopotishwa. Kwa hivyo kulikuwa na harakati kutoka mdomoni hadi maandishi kutokana na kifo cha mitume.

F. Kwa Nini Kanisa Lilibadilika na Kuandikwa: Uzushi na Mpangilio [15:20-17:41]

Hitaji jingine la kuandika mambo lilikuwa kwamba kulikuwa na wazushi walioingia katika kanisa la kwanza. Na katika darasa la Kigiriki, sasa, tunasoma 1 Yohana, na katika 1 Yohana kuna hawa wanaoamini kuacha kanisa. Kuna hawa watu walioacha kanisa. Kuna mvutano huu mkubwa kwa sababu inaonekana kuna hawa watu walioacha kanisa sasa wanatafuta kuwatoa watu kutoka kanisani. Wanaonyesha chuki kwa waumini, na Yohana anajaribu kuwaambia, "Hapana, hapana, waumini mnawapenda ndugu zenu na hivyo ndivyo mnavyojua kwamba ninyi ni Mkristo kwa upendo wao." Kwa hivyo dhidi ya hawa wanaoamini kuacha kanisa ambao wanaanguka mapema

kanisani, si katika karne ya kwanza lazima. Labda ni Ugnostiki wa awali, lakini katika karne ya pili hakika unapata Ugnostiki ukiendelea. Ugnostiki ni njia tofauti sana ya kufikiria mambo. Kwa hivyo kanisa la kwanza lilihitaji hati ziandikwe ili watu waweze kuzisoma na waweze kuzipata vizuri, tofauti na wazushi wanaojaribu kusema, "Hapana, hapana, haikuwa hivi; ilikuwa hivyo." Na kisha kwa hati zilizoandikwa zenye kuibuka kwa uzushi katika kanisa la kwanza ulihitaji mambo yaandikwe.

Na kisha tatu, kanisa lililohitajika tu lilikuwa shirika. Mwanzoni kanisa lingekuwa dogo, watu fulani huokolewa na kungekuwa na kanisa dogo katika nyumba na vitu vingine, hilo si tatizo kubwa. Unajua unapokuwa na watu watatu au zaidi; si tatizo kubwa. Lakini kadri kanisa linavyokua, utahitaji aina fulani ya muundo wa shirika. Utahitaji wazee, utahitaji mashemasi, utahitaji watu wa kushughulikia fedha, utahitaji watu ambao ni wainjilisti wanaotoka nje, utahitaji aina mbalimbali za watu. Kwa hivyo mara tu kanisa linapoanza kupata muundo, basi utahitaji mafunzo ya watu ili kuhakikisha kwamba wanaelewa Ukristo. Hukuweza kutumia Google au kwenda mtandaoni kuangalia vitu na kwa hivyo kimsingi ilibidi uandike ili kuwe na aina fulani ya usawa katika Ukristo, kulingana na shirika lako, kwamba wangekuwa Wakristo wa kweli, na kupangwa kwa njia ya Kikristo. Kwa hivyo hizo zingekuwa sababu tatu: kifo cha mitume, kuingia kwa uzushi kanisani, na hitaji la mpangilio kanisani kungehitaji mambo haya yaandikwe.

G. Kuelezea Tofauti za Sinoti: Nukuu, Mara Mbili, na Tafsiri [Q TTWPP] [17:41-21:07]

C: Changanya GH; 17:41-24:44; "Suluhisho" za Synoptic

Sasa, nataka kuzipitia haraka. Hizi ni sheria za jumla za kuelezea tofauti katika injili za sinoptiki. Na nimetumia Q-TTWPP au unaweza, nina kicheko kidogo hapo, lakini unaweza kusema Q- twip au Q-tip, kitu kama hicho. Ninachotumia ni akrostiki ndiyo njia ya msingi ya mambo sita ambayo tutapitia haraka. Tumezungumzia baadhi ya haya tayari. Wakati kuna tofauti katika injili za sinoptiki, wakati mwingine tofauti hizo, "huyu ni Yesu, mfalme wa Wayahudi," "mfalme wa Wayahudi," "Yesu wa Nazareti,

wafalme wa Wayahudi." Ni nini kilikuwa kwenye kichwa juu ya kichwa cha Kristo? Inawezekana kwamba nukuu, hupaswi kufikiria nukuu kama alama za nukuu. Mara nyingi Yesu alizungumza kwa Kiaramu na tunachopata kwa Kigiriki katika Agano Jipya letu ni tafsiri ya kile alichosema hata hivyo. Kwa kuwa hizi ni muhtasari, hizi ni muhtasari, muhtasari wao wa kile Yesu alisema. Hatuna hotuba nzima ya saa mbili ambayo Yesu alitoa. Tuna kitu ambacho lazima kilichukua dakika kumi. Kwa hivyo ni muhtasari, ni muhtasari. Vile vile ungemnukuu rafiki yako na ungesema, "Hei, Johnny alisema hivi siku nyingine kuhusu Jane." Husemi maneno halisi unayotoa muhtasari tu. Kwa hivyo kwa nukuu kuwa mwangalifu, hawanukuu neno kwa neno.

Yesu alifanya mambo mengi kati ya haya mara mbili. Inawezekana sana kwamba Yesu alihubiri mahubiri yaleyale katika mazingira tofauti na kuhubiri ujumbe uleule. Inawezekana sana kwamba Yesu alitoa baadhi ya mafundisho yake zaidi ya mara moja na kwa hadhira tofauti alipozunguka. Inawezekana kwamba mwandishi mmoja ananukuu chanzo hiki na mwandishi mmoja ananukuu chanzo hicho na ni tofauti, lakini ni mafundisho yaleyale ya Yesu.

Kwa hivyo mambo mengi yametokea, Yesu alipowatuma wale kumi na wawili, labda aliwatuma mara nyingi. Inawezekana, na ningepaswa kuzungumzia hili mapema na sikufanya hivyo niruhusu nifanye sasa. Dkt. Robert Newman, naamini, alisema kimsingi utakaso wa hekalu Yohana anaufanya mapema, Mathayo, Marko na Luka wanaufanya kuchelewa. Inawezekana sana kwamba utakaso wa hekalu wenyewe unaweza kuwa ulifanyika mara mbili. Huenda Yesu alifanya mapema, huenda aliufanya kuchelewa. Kwa kweli Yesu anaweza kuwa alifanya mara kadhaa na baadhi yake hayakuandikwa.

Tafsiri, tulitaja kwamba Yesu alizungumza, si kwa Kiebrania, bali kwa Kiaramu. Kiaramu ilikuwa lugha miongoni mwa Wayahudi wakati huo. Kiaramu ilikuwa lugha walipokwenda Babeli mwaka wa 586 KK, walichukuliwa na Nebukadneza huku Danieli akitangulia hilo. Walipokwenda Babeli walichukua Kiaramu. Kiebrania, kwa njia, kilikuwa lahaja ya Kikanaani tu. Kiebrania kilikuwa lahaja ya Kikanaani tu. Ilikuwa nchi ya Kanaani ndivyo walivyozungumza. Kiebrania kilikuwa lahaja ya Kikanaani ambayo

Ibrahimu na familia yake walichukua walipofika Kanaani. Lakini walipohamia Babeli mwaka wa 586 KK na kurudi kutoka Babeli kisha wakazungumza Kiaramu. Kiaramu kilikuwa lugha ya ulimwengu wakati huo. Kiaramu ni lugha dada ya Kiebrania kama Kihispania na Kireno, zinafanana sana. Yesu alizungumza Kiaramu, lakini sasa tatizo ni nini. Warumi wamechukua, na Warumi wanapochukua, wanatumia Kigiriki kama aina ya lugha ya ulimwengu. Kisha hatimaye Kilatini kitachukua kwa muda mrefu sana kanisani kwa zaidi ya miaka 1000 Vulgate ya Kilatini itatumika. Kwa hivyo tafsiri, Yesu alizungumza kwa Kiaramu, Agano letu Jipya liko kwa Kigiriki. Kwa hivyo maneno yake halisi ilibidi yatafsiriwe.

H. Kuelezea Tofauti za Synoptic: Mashahidi, Kusudi na Sehemu/Kamili [21:07-24:44]

Mashahidi wa macho. Mashuhuda tofauti husimulia na kuona mambo tofauti. Na kwa hivyo jamaa mmoja alikuwa karibu na Yesu na akamsikia Yesu akisema hivi, jamaa mwingine alikuwa ng'ambo ya meza na chini ya njia. Alikuwa akimtazama kijana mmoja aliyekuwa kwenye kona, na kwa hivyo hakuelewa kile Yesu alichosema hapo. Kulikuwa na mashahidi tofauti au hadithi tofauti na tulisimulia kuhusu mwanamke aliyegongwa karibu na nguzo ya simu, na basi karibu na nguzo ya simu na tulisema hadithi mbili tu mashahidi wawili tofauti. Kuna marefa wawili tofauti kwenye mchezo wa mpira wa kikapu wanaoita faulo kwa njia tofauti kwa sababu waliona mambo tofauti kutoka mitazamo tofauti; mashahidi tofauti, hadithi tofauti, mitazamo tofauti.

Kusudi. Sasa kusudi ni muhimu na nadhani, wacha niseme wazi kwamba kwa kusudi, mwandishi, mwandishi atatengeneza hadithi zake kwa njia fulani. Ana njia fulani ambayo anataka kuwasilisha kitu. Kwa hivyo mwandishi ni muhimu sana na ujumbe anaojaribu kuonyesha, jinsi mwandishi anavyomtazama Yesu na kisha hadhira. Mwandishi anaandika kwa ajili ya hadhira. Na kwa hivyo atatengeneza hadithi yake kulingana na hadhira na kile ambacho si muhimu kwao na kile anachofikiri kitapata mguso katika hadhira. Kwa hivyo kimsingi unapata densi hii kati ya mwandishi na

hadhira.

Mathayo atawaandikia Wayahudi, na kwa hivyo ataandika tofauti, atanukuu Agano la Kale kila mahali kwa sababu Wayahudi wanajua Agano la Kale. Marko anawaandikia Warumi, na kwa hivyo Marko ataandika kwa muktadha wa Mataifa, hatanukuu Agano la Kale, atanukuu kidogo lakini si kwa kiasi kikubwa kama Mathayo. Marko ataandika mada tofauti kulingana na umati na kelele zinazoendana na Roma. Kwa upande mwingine, Luka ni daktari na anawachukua wajane na watoto pekee na anaelezea magonjwa kwa njia fulani. Anakusanya vitu kwa hadhira ya Theofilo bora zaidi. Anaandika kwa ajili ya jamaa huyu ambaye inaonekana ni afisa wa serikali. Anajaribu kuandika kuhusu kesi ya Paulo au kitu kama hicho na atapotosha mambo kwa njia hiyo. Yohana anaandika tofauti. Kwa hivyo kimsingi mwandishi na hadhira ili kuelewa kitabu lazima uelewe mwandishi na hadhira na densi kati ya hao wawili. Kwa hivyo ndivyo ujumbe utakavyoundwa.

Kwa hivyo, na kisha sehemu/nzima, je, kulikuwa na watu wawili wenye pepo au kulikuwa na mtu mmoja tu mwenye pepo? Na kwa hivyo katika baadhi ya hadithi tunaambiwa hadithi kamili zaidi. Katika zingine, hadithi iliyofupishwa sana. Mara nyingi Marko hufupishwa sana. Hadithi hizo kisha huendelezwa na Mathayo na Luka, na hivyo aina/nzima za mahusiano. Kwa hivyo hii ni Q-TTWPP, na hizi basi hizi zinaweza kuchukuliwa kama suluhisho la kwa nini tofauti hizo. Ni tatizo la muhtasari, kama wanavyoliita, likionyesha tofauti kati ya Mathayo, Marko, na Luka. Sasa Yohana kama tulivyosema, Yohana ni tofauti kabisa. Kwa hivyo tutamtazama Yohana sasa.

Kwa hivyo hiyo inamaliza mjadala wetu kuhusu tatizo la muhtasari. Baadhi ya watu hutumia maisha yao yote wakisoma tatizo la muhtasari, kufanana, tofauti na mambo yote muhimu kuhusu jinsi kila Mathayo, Marko, na Luka wanavyosimulia hadithi yao tofauti. Baadhi ya wasomi hao wa muhtasari ni watu wazuri sana. Wamemsoma Yesu maisha yao yote, Darrel Bock na watu wengine kama hao, katika seminari na sehemu zingine. Wamefanya kazi nzuri sana.

I. Utangulizi wa Kitabu cha Yohana [24:44-28:09]

D: Changanya IM; 24:44-39:09; Uyahudi wa Yohana

Sasa, ninachotaka kufanya baadaye ni kuruka hadi kwenye kitabu cha Yohana. Kwanza kabisa, ngoja nione kama naweza kufanya hivi hapa. Nitaondoa skrini kidogo na tutaruka hadi kwa Yohana. Sasa, Yohana, kama tulivyosema - kuna sehemu kubwa ya Yohana ambayo ni tofauti kabisa na injili zingine. 92% ya Yohana ni nyenzo ya kipekee, 92%. 8% tu inaingiliana. Kwa hivyo injili za muhtasari, Mathayo, Marko na Luka, zinatupa mtazamo mmoja; Yohana anatupa mtazamo tofauti. Hilo ni zuri, kadiri tunavyoweza kujifunza zaidi kumhusu Yesu ndivyo bora zaidi. Kwa hivyo katika Mathayo, Yesu Kristo ni mfalme na ufalme wa mbinguni. Katika Marko, una mtumishi anayeteseka, mtumishi wa ajabu anayeteseka, na katika Luka, una mtu mkamilifu anayeonyesha maendeleo ya Yesu na mifano yote hiyo ya kipekee na maombi. Katika Yohana, Yesu anaonyeshwa kama Mungu. Ikiwa umewahi kubishana na watu au kujadili mambo na Shahidi wa Yehova na vitu vinavyomwona Yesu kama mungu, lakini si Mungu. Yesu si Yehova kwao na watafanya tofauti kubwa hapo. "Hapo mwanzo kulikuwa na Neno [*logos*], Neno alikuwa pamoja na Mungu na Neno alikuwa mungu," kama wanavyofanya katika Tafsiri yao ya Ulimwengu Mpya, kwa bahati mbaya hii si sahihi. Lakini ndivyo wanavyoshikilia na mara nyingi nimesema hakuna hata mmoja wa Mashahidi wa Yehova niliyezungumza naye anayejua Kigiriki, ukiwauliza waziwazi. Nimewapa Agano Jipya la Kigiriki. Hakuna hata mmoja wao aliyeweza kulisoma, ikiwa ni pamoja na baadhi ya viongozi wao ambao hawawezi kusoma Kigiriki. Lakini wanaweka msingi mwingi wa hili kwenye Kigiriki hiki. Yohana ni mahali ambapo watu huenda kuonyesha Yesu Kristo ni Mungu. Kwa njia, unakumbuka katika kozi hii, ikiwa tutarudi kwenye Marko 1:1, unaona nukuu kutoka kwa Malaki kwamba Marko 1:1 inaonyesha kwamba Yesu ni Yehova Mungu. Kwa hivyo hapo ni mahali pengine unapoweza kwenda kwa hili. Lakini, Yohana ni mahali pa kwenda ambapo Yesu anaonyeshwa kama Mungu.

Sasa, nataka kuzungumzia kimsingi, si sana kuhusu nafsi ya Mungu, tuna mtaalamu hapa katika Chuo cha Gordon, jamaa anayelitwa Dkt. Steve Hunt, ambaye

alitumia maisha yake yote akisoma kitabu cha Yohana. Yeye ni mtaalamu halisi katika kitabu cha Yohana na hana uhakika kama Yohana, anafikiri labda Lazaro au mtu mwingine ndiye aliyeandika kitabu cha Yohana. Sikubaliani na hilo kwa hivyo tuna mjadala unaoendelea, ninaelewa utaalumu wake ingawa yeye ndiye mtaalamu na mimi ni kama mbwa anayepiga kelele pembeni. Lakini nataka kupitia hoja kadhaa kwa ajili ya nafsi ya Yohana, lakini nataka tu kuakisi sifa za kitabu cha Yohana na hizi ni baadhi ya sifa. Baadhi ya sifa za kitabu cha Yohana ni, na je, unatambua kuna majina haya "kulingana na Yohana," ambayo hayamo katika hati za awali. Hatuna kitu kinachosema Yohana aliandika hivi. Sasa katika kitabu cha Ufunuo, unajua kinasema, "Mimi, Yohana," unajua nilikuwa na maono haya. Kwa hivyo katika kitabu cha Ufunuo ni wazi na tunauliza ni Yohana yupi huyo, je, ni Yohana mzee, au ni Yohana mtume? Watu wengi hufikiri ni Yohana mtume lakini kuna mjadala fulani.

J. Uyahudi wa Yohana: Imani za Kidini na Hanukkah [28:09-32:08]

Yeyote aliyeandika kitabu hiki, yeyote aliyeandika kitabu hiki ni Myahudi sana. Yeyote aliyeandika kitabu hiki ni Myahudi sana na wacha nikupe mifano michache ya Uyahudi wa kitabu hiki.

Kwanza kabisa, imani za Kiyahudi zinapingana na za Wasamaria. Katika sura ya 4, Yesu anashuka hadi kwa mwanamke kisimani na unamwona Yesu Myahudi. Yesu alikuwa Myahudi akikutana na mwanamke Msamaria pale kisimani. Mwanamke Msamaria katika sura ya 4 mstari wa 9 akamwambia, "Wewe ni Myahudi nami ni mwanamke Msamaria," wote wawili, Msamaria na mwanamke. "Mimi ni mwanamke Msamaria, unawezaje kuniomba maji ya kunywa." Kisha kwenye mabano inasema "[kwa maana Wayahudi hawashirikiani na Wasamaria]." Na kwa hivyo unapata maoni haya madogo yakiingizwa hapo, "kwa maana Wayahudi hawashirikiani na Wasamaria." Mwanamke Msamaria anasema, "Tunamwabudu Mungu katika Mlima huu [juu ya Mlima Gerizimu huko juu], mnamwabudu huko Yerusalemu. Mnasema kwamba hekalu huko Yerusalemu ndilo mahali, tunamwabudu hapa Gerizimu." Mwandishi wa kitabu cha Yohana anachukua wazo hili la Kiyahudi. Yeye ni nyeti sana, tunamwabudu huko

Yerusalemu, ninyi mnamwabudu huko Mlima Gerizimu. Kwa hivyo unapata aina hizo za mambo zikishuka ambapo anapata ladha ya Kiyahudi.

Sikukuu, sasa kabla sijafika kwenye sikukuu, acha nirudi. Nataka kurudi na kuzungumzia Hanukkah lakini kabla hatujafanya hivyo nataka kwanza kuzungumzia Sikukuu ya Vibanda. Sasa, Sikukuu ya Vibanda ni wakati ambapo walipaswa kutoka na kuishi kwenye vibanda kwa wiki moja, na kwa kawaida katika mwezi wa Septemba katika msimu wa vuli, na wanatoka na wanakumbuka jinsi walivyokuwa wakizurura jangwani walipozurura jangwani kwa miaka 40. Kwa hivyo katika kitabu cha Yohana, sasa, hii itakuwa - ninajaribu kuonyesha ni ya Kiyahudi, sura ya 7 mistari ya 2 na 37 na inayofuata inasema, "Lakini Sikukuu ya Vibanda ya Kiyahudi ilipokaribia, ndugu zake Yesu wakamwambia, 'Inakubidi utoke hapa uende Yudea, ili wanafunzi wako wapate kuona miujiza unayofanya,'" na kisha inasema, "'Kwa maana hata ndugu zake hawakumwamini.' Yesu anakawia kisha anapanda kwenda kwenye Sikukuu ya Vibanda huko Yerusalemu. Yohana, mwandishi wa kitabu cha Yohana, anaanza Sikukuu hii ya Vibanda. Yesu anapanda kwenda huko, ndugu zake wanasema kwa nini msiende kufanya miujiza huko Yerusalemu na kuwaonyesha kila mtu kwamba nyinyi ni nani hasa? Hawakumwamini." Kwa hivyo mwandishi anaanza hili na Sikukuu ya Vibanda.

Hata zaidi, kitabu cha Yohana ndicho kinachorejelea Sikukuu hii ya Hanukkah. Katika sura ya 10 mstari wa 22 kinasema, "Kisha ikaja Sikukuu ya Kutabaruku," ambayo nadhani katika King James inatafsiriwa kama "Sikukuu ya Taa," kwa sababu huwasha mishumaa na Hanukkah, Sikukuu ya Kutabaruku ya Yerusalemu, ilikuwa majira ya baridi. Ilikuwa majira ya baridi wakati Hanukkah hii inapokuja. Nikikuambia Heri Hanukkah, Hanukkah iko lini? Hanukkah iko karibu kabisa na Krismasi yetu, sherehe yetu ya Krismasi, Desemba 25. ^{Hanukkah} kwa kawaida huwa siku chache kabla ya hapo. Kwa hivyo Sikukuu ya Hanukkah hiki ndicho kitabu pekee kinachotaja Sikukuu ya Hanukkah, Sikukuu ya Kutabaruku inayorejelewa. Ni injili pekee inayoelezea hilo. Hiyo ni ya Kiyahudi sana, Sikukuu ya Hanukkah haitajwi katika Agano la Kale kwa sababu kama tulivyoona tuliposoma kipindi cha Makabayo, Sikukuu ya Hanukkah inatoka kwa Yuda Makabayo akisafisha hekalu kutoka kwa Antiochus Epifanes. Unakumbuka nyuma

karibu na kipindi cha aina ya 165 KK na kisha Wamakabayo, Yuda Makabayo? Na hivyo Sikukuu ya Hanukkah haikujulikana katika Agano la Kale na bado ni ya Kiyahudi sana kwa sababu Wamakabayo ni Wayahudi sana, katika upinzani wao kwa Antiochus Epifane.

K. Uyahudi wa Yohana: Harusi na Mazishi [32:08-36:58]

Unazungumzia nini kuhusu utamaduni? Ni lini hasa unapoweza kuona utamaduni? Je, kuna yeyote kati yenu aliyetazama filamu, “Harusi Yangu ya Wagiriki Wanene?” Katika harusi unaona mengi kuhusu utamaduni katika harusi zao. Kwa hivyo ikiwa unataka kujifunza kuhusu Wagiriki, nenda kwenye hii “Harusi Yangu ya Wagiriki Wanene,” tazama filamu. Ni ufafanuzi mkubwa kuhusu utamaduni wa Wagiriki, utamaduni wa Kisasa wa Wagiriki huko Amerika. Kwa hivyo harusi na mazishi, na kile ulicho nacho katika kitabu cha Yohana katika kitabu hiki tunachokiangalia sasa, una karamu ya harusi ya Kana. Yesu anafanya muujiza wake wa kwanza katika karamu ya harusi ya Kana divai inaisha. Mama yake Yesu anakuja na kusema, “Haya, hawana divai, unajua sherehe zinazoendelea. Yesu, ungefanya kitu hapa?” Ni nini hicho, kati yangu na wewe, na Yesu anasema, ‘Chukua mitungi hii ya mawe na uijaze maji.’ Vitu hivi vilikuwa na galoni 160, na Yesu anageuza maji kuwa divai. Kisha wanapeleka sehemu yake kwa gavana au msimamizi wa harusi na anasema, “Hii ndiyo divai bora zaidi ambayo tumekunywa usiku kucha. Kwa kawaida watu hutoa divai bora kwanza, na watu wanapokunywa vizuri, hutoa divai mbaya zaidi kwa sababu hawawezi, wametoka kidogo tu, lakini umehifadhi bora zaidi hadi sasa.” Huyu alikuwa Yesu. Kwa hivyo unapata mambo haya yote ya harusi ya Kiyahudi, na Yohana anayachukua katika kitabu hiki cha Yohana.

Mazishi ya Lazaro na kuwa amekufa ni sehemu nyingine ambayo Yohana anaangazia, mila na utamaduni wa Kiyahudi. Kwa hivyo unapata mambo yakisemwa. Acha nisome tu kutoka sura ya 11 kwenye mazishi. Lazaro, “Lakini Bwana,’ Martha alisema, dada yake yule aliyekufa.” Kwa sababu tutamwona Yesu akiondoa jiwe, na Martha anaogopa kidogo hapa. Anasema, “Wakati huu kuna harufu mbaya. Amekuwa

humo kwa siku nne Yesu. “Na watu hawa walijua kwa jinsi walivyokuwa karibu na watu waliokufa zaidi ya Amerika leo ambapo, mzikaji huchukua mwili, na unaingia kwenye jeneza, na ardhini. Hatujazoea mchakato mzima wa kifo na kufa. Wakati huo, walikuwepo na kwa hivyo akasema, “Siku nne amekuwa kaburini, huu hautakuwa wakati mzuri wa kuliondoa jiwe. Kutakuwa na harufu mbaya kwa sababu amekuwa humo kwa siku nne.’ Kisha Yesu akasema, ‘Sikukuambia ya kwamba ukiamini utaona utukufu wa Mungu.’ Basi wakaondoa jiwe, naye alipokwisha kusema haya, akaita kwa sauti kuu, ‘Lazaro, njoo huku nje.’” Yule aliyekufa akatoka, na kisha inaelezea hivi : “ Yule aliyekufa akatoka, mikono na miguu yake ikiwa imefungwa vitambaa vya kitani.”

"Kwa hivyo unaelewa maelezo haya madogo kuhusu Wayahudi. Wayahudi huwazikaje watu. Sasa hilo ni jambo muhimu sana kwa sababu Myahudi anapaswa kuwa na wasiwasi kuhusu usafi na najisi. Maiti ni najisi. Kwa hivyo mtu anapomzika mtu lazima uwe mwangalifu na safi na najisi, kutokana na historia ya Kiyahudi ya hili. Kwa hivyo mikono na miguu yake imefungwa kwa vitambaa vya kitani, na kitambaa kikizunguka uso wake. *Sudarium* , ambayo inavutia sana. Kuna kitambaa hiki kikizunguka uso wa Lazaro. Hiki kilikuwa kitambaa kikifunika uso wake. Yohana katika kitabu hiki hapa, sura ya 11 mstari wa 44, anazungumzia kuhusu kitambaa hiki cha uso kikiwa juu ya mtu aliyekufa. Mikono yake imefungwa na miguu yake imefungwa kwa kitambaa cha kitani. Lakini uso wake una kitambaa hiki kikizunguka na vitu kama *sudarium* , lakini inavutia sana."

Wakati Yesu katika sura ya 20, na kwa kweli Dkt. Hunt anaendeleza hili vizuri zaidi kuliko mimi. Katika sura ya 20 mstari wa 7, Yesu sasa amekufa na kinachotokea, wanamjia na wanamfanya kama pai ya pizza. Wanaweka manukato haya yote juu yake na watamtia , na watamtia kaburini. Na kwa hivyo wanamtia manukato. Na kisha kinachotokea, wanaweka sudarium , neno hili haswa, ambalo ni neno adimu sana katika maandiko, *sudarium hii* inapita juu ya Yesu. Kwa hivyo, ilitokea kwa Lazaro unapata maelezo haya ya kitambaa cha uso na pamoja na Yesu. Yesu anapofufuka kutoka kwa wafu, *sudarium hii* inawekwa kando. Kuna kutajwa maalum kwamba unajua kitani kilikuwa hapa na *sudarium* ilikuwa pale. Na kwa hivyo ni muhimu sana. Mwandishi

huyu anachukua mila hiyo ya kitamaduni ya Kiyahudi. Na kwa hivyo mwandishi ni mzuri katika kuelezea harusi na mazishi ya Kiyahudi kutoka kwa mtazamo wa Kiyahudi. Kwa hivyo tena inaonyesha Uyahudi wa kitabu.

M. Uyahudi wa Yohana: Utakaso wa Hekalu na Mana [36:58-39:09]

Hekalu linasafishwa na Yesu akiruka juu, akifukuza, na kuwatunza njiwa na kisha hekaluni akisema, hekalu la mwili wake, “Nitaliharibu hekalu hili na katika siku tatu nitalifufua.” Kitabu kinazingatia Yerusalemu. Mana, “Mimi ndimi mkate wa uzima.” Na kwa hivyo unapata mazungumzo haya ya mana ikishuka kutoka mbinguni, na kisha Yesu akielezea kwamba yeye ndiye mkate wa uzima.

Hii hapa, "maneno yangu ni roho na maneno yangu ni uzima." Nakumbuka nilipokuwa kijana, nilikuwa nikisoma theolojia nyingi za kiliberali, na siasa na nilikuwa nikivutiwa sana, kwa namna fulani kusoma kuhusu Mungu, lakini bila uhusiano wowote na Biblia. Na njia hizi zote nzuri za kifalsafa za kumtazama Mungu ambazo zilikuwa za kuridhisha sana kiakili, lakini zikiwa mbali sana na Maandiko yenyewe. Nilirudi nyumbani msimu mmoja wa joto nilipokuwa nikipambana na hili, na sikugundua kuwa Biblia ilikuwa ikisonga mbele zaidi na zaidi kutoka kwangu. Nilikuwa nikikaribisha zaidi na zaidi ya haya, mitazamo mipya na njia zaidi za kifalsafa za kufikiria kuhusu Mungu na Yesu. Nilikutana na jamaa mmoja aitwaye, Paul Houser, ambaye alikuwa akifundisha katika sehemu inayoitwa Shule ya Upili ya Grand Island na jamaa huyu alikuwa mwalimu mzuri sana. Alikuwa akiwafundisha Plato na Aristotle kwa watoto wa Shule ya Upili katika Shule ya Upili ya Grand Island. Alikuwa mwalimu mzuri tu aliyewashawishi wasomi, watoto wote werevu na bora zaidi waliopitia shule ya Upili ya Grand Island. Darasa la Paul Houser liliwaka moto. Lakini pia alikuwa Mkristo na niliporudi baada ya kusoma mengi ya theolojia hii ya kiliberali, alinielekeza kwenye mstari huu, kwamba Yesu alisema, "Maneno yangu ni roho, na maneno yangu ni uzima." Kwa hivyo zingatia maneno ya Yesu, Ted. Hilo ndilo nililohitaji kufanya, lilikuwa kuzingatia maneno ya Yesu. Kwa hivyo Paul Houser alinirudisha barabarani wakati huo, na hiyo ilikuwa

mabadiliko makubwa kwangu katika majadiliano yetu hapo. Inatoka katika kitabu cha Yohana, "Maneno yangu ni roho, na maneno yangu ni uzima."

Ushawishi wa Palestina Kaskazini: Uelewa wa Topographical kuhusu Palestina [39:09-42:17]

E: Changanya NR; 39:09-52:29; Viashiria vya Palestina na Mashahidi wa Macho

Sasa, utu wa Yohana, na tena sitaki kuzingatia sana mtu *binafsi*, kuhusu yeyote aliyeandika kitabu, lakini ili kukifungua niseme kwamba yeyote aliyeandika kitabu hiki, nadhani ni John, Dkt. Hunt anadhani ni Lazaro au mtu mwingine na mambo mengine. Lakini yeyote aliyeandika kitabu hiki, kulikuwa na ushawishi wa Wapalestina hapa. Kuna ufahamu wa topografia ya Palestina. Kama ningekuambia kuhusu Barabara ya Baseline huko Grand Island, nilikulia katika Kisiwa cha Grand ambacho ni nyumbani kwangu na kwa hivyo najua mambo kama Wallace Drive na Barabara ya Love na Barabara ya Baseline na Barabara ya Ransom. Hizo zote ni barabara nilizosafiri nikiwa mtoto na kwa hivyo unazitaja tu kiasili. Na ndivyo ilivyo katika Yohana hapa. Ikiwa unatoka Palestina, utajua maeneo haya kwa sababu unatembea hadi maeneo haya. Na kwa hivyo unachopata ni kauli kama hii inayoonyesha ufahamu mkubwa wa topografia. Kwa hivyo inasema katika sura ya 1 mstari wa 28, "Haya yote yalitokea Bethania, ng'ambo ya Yordani, ambapo Yohana alikuwa akibatiza." Kwa nini angesema hivyo? Kuna angalau Bethany mbili. Kuna moja kwenye Mlima wa Mizeituni mnayokumbuka mlipoenda kwenye Programu ya Get Lost in Jerusalem, tulipoenda Pater Noster au Baba Yetu ambapo kuna kanisa lenye lugha hizi zote za Sala ya Bwana. Iko upande wa nyuma wa mashariki wa Mlima wa Mizeituni, karibu sana na hapo ndipo mji wa Bethany. Bethany ilikuwa nyuma ya Mlima wa Mizeituni na unapopanda Bethany na kisha juu ya Mlima wa Mizeituni kisha chini kabisa kwenye Mlima wa Hekalu. Mmeona kutoka juu ya Mlima wa Mizeituni mnapata mtazamo mzuri wa eneo la Mlima wa Hekalu huko ng'ambo ya Bonde la Kidroni. Kwa hivyo ilikuwa karibu sana na Yerusalem, juu kidogo ya ukingo wa mlima hasa nje zaidi jangwani, lakini mji wa Bethany. Kwa hivyo

kulikuwa na mji karibu sana na Yerusalemu ambao uliitwa Bethany.

Kwa hivyo yeyote aliyeandika kitabu hiki anasema, "Simaanishi Bethany hiyo, ninaposema Bethany." Utafikiria nini? Ni kitu kile kile na kama ningesema Warsaw, kama ningekuambia Warsaw. Hii iko katika Chuo cha Gordon huko Wenham nje ya Boston kwenye Ufuo wa Kaskazini wa Boston. Kama ningesema, kwenye Ufuo wa Kaskazini wa Boston kama ningesema Warsaw, karibu kila mtu katika chumba hiki ninaposema Warsaw, ni neno gani linalofuata ambalo ungefikiria? Unafikiri Warsaw, Poland. Namaanisha Warsaw ni mji mkuu wa Poland au chochote kile. Lakini kwa kweli sizungumzii Warsaw, Poland. Ninazungumzia Warsaw, Indiana, ambapo nilifundisha mahali panapoitwa Ziwa Winona, Indiana katika eneo la Warsaw kwa miaka 20. Kwa hivyo, nilimaanisha Warsaw, Indiana. Lakini ikiwa nitasema Warsaw, ninahitaji kutaja Warsaw, Indiana ili ujue sio Warsaw, Poland. Kwa hivyo jamaa hapa anajua kwamba kuna Bethania mbili na inabidi awaambia, "Bethania upande wa pili wa Yordani," upande wa Mashariki, maili 20, 30, au 40.

O. Ushawishi wa Wapalestina: Bethesda na Hekalu [42:17-45:20]

Kwa hivyo, yeyote aliyeandika kitabu hicho kwa ufahamu mzuri wa topografia. Hapa kuna mfano mwingine, na huu uko katika Yohana sura ya 5 mstari wa 2, unakumbuka kulikuwa na mtu kiwete aliyekuwa amelala kando ya bwawa. Kila wakati maji yalipomtikisa mtu yeyote aliyeingia majini kwanza, Mungu alimponya. Naam, mtu huyu alikuwa hapo kwa kama miaka 38 na hakuwa ameweza kuingia majini. Alikuwa kiwete na hakuweza kuingia. Inasema katika sura ya 5 mstari wa 2, "sasa kuna Yerusalemu karibu na Lango la Kondoo." Kwa hivyo kwanza kabisa, tunajua Lango la Kondoo liko wapi? Kwa njia ya kushangaza leo, Lango la Kondoo linaitwa Lango la Simba. Kwa hivyo ukienda kwenye Programu ya Yerusalemu Iliyopotea unaenda kwenye Lango la Simba ambalo kwa kweli ni Lango la Kondoo, hapo ndipo walipowaingiza kondoo. Sababu ya kuiita Lango la Kondoo ni kwamba hapo ndipo walipowaingiza kondoo ili waende hekaluni kwa ajili ya dhabihu. Kwa hivyo kulikuwa na karibu na lango la kondoo bwawa, "ambalo kwa Kiaramu linaitwa, Bethesda, ambalo

limezungukwa na nguzo tano zilizofunikwa." Kwa nguzo tano zilizofunikwa. Kwa hivyo una bwawa la Bethesda lenye maji haya na nguzo hizi tano zilizofunikwa hapo. Unajua kwamba walipata bwawa hili la Bethesda, wamelipata katika Kanisa la St. Anne. Ukipitia Lango la Simba na kuchukua yadi hamsini hivi, uko kwenye Kanisa la St. Anne na hapa ndipo bwawa la Bethesda lilipo. Wamepata nguzo hizo tano zilizofunikwa. Kwa hivyo, haswa anachoelezea hapa, wameweza kupata vitu hivi kielimu. Ni uthibitisho wa kuvutia tu uliojaa vitu vidogo vidogo, unajua lakini ghafla unagundua, tumepata nguzo hizi tano zenye rangi hapa. Msingi wa nguzo bado uko hapa. Kwa hivyo hapo ni Bethesda, tena maelezo ya kina sana. Ingekuwa kama mimi nikielezea Wallace Drive ambapo nilikulia, ningeelezea kwa undani sana kwa sababu hapo ndipo nyumbani, hapo ndipo nilipokulia.

Katika sura ya 2 Yesu anageuza meza na kusema, “Bomoeni hekalu hili nami nitalisimamisha katika siku tatu.” Na watu husema, “Subiri kidogo. Ilimchukua Herode miaka 46 kujenga hekalu hili.” Akijua ilikuwa miaka 46 kujenga hekalu hili, hilo ni jambo ambalo Mpalestina angelijua, mtu aliyeishi hapo angejua hilo. Ni kama vile ungekuwa Boston, nami nikakuambia Big Dig, na huko Boston Big Dig iliendelea kwa kweli, sasa sijui mtu yeyote anayejua, Big Dig iliendelea milele. Iiongezeka kutoka dola bilioni 1 na kuishia kuwa zaidi ya dola bilioni 15 iliendelea kuongezeka, kuongezeka, kuendelea na kuendelea. Kama vile watu hawa wote walivyokuwa wakijaribu kushawishi mradi huu unaoitwa Big Dig. Kuna aina ya maneno mawili hapo, Big Dig inapohusu kodi kwa eneo la Boston. Lakini hata hivyo, miaka 46 hekalu hili lilikuwa linajengwa, na walijua hilo na tena, linaonyesha aina ya mfumo wa Kipalestina.

Simulizi za P. Mashahidi wa Macho: Matumizi ya “Sisi” na sikio la Malchus [45:20-47:32]

Sasa, hiyo ndiyo alama ya shahidi aliyeona, kwa hivyo yeyote aliyeandika kitabu hiki alikuwa Myahudi, kwa jinsi wanavyoelezea sikukuu. Yeyote aliyeandika kitabu hiki si Myahudi tu, bali pia ni Mpalestina, anajua sana Yerusalemu; anajua sana mandhari na kujua Bethania mbili na mahali vitu viko. Pia, yeyote aliyeandika kitabu hicho alikuwa shahidi aliyeona pia. Na kwa hivyo una kauli hii wazi katika Yohana sura ya 1 mstari wa

14, "tuliiona utukufu wake." "Sisi" inajumuisha mwandishi, kwa maneno mengine mtu huyo anasema, "Nilionga hili."

Sasa, je, tunajua kwamba Luka hakuliona hili? Na Luka anasema, "Nilizungumza na mashahidi walioshuhudia." Luka hakusema, "Mimi ni shahidi aliyeshuhudia." Luka anasema, "Niliwahoji mashahidi walioshuhudia, kuna maelezo mengine mengi. Niliyazingatia," kutoka katika kitabu cha Luka."

Mwandishi huyu, yeyote anayeandika hapa katika Yohana, anasema, "Tuliiona utukufu Wake." Niliiona; mimi ni shahidi aliyeona. Una aina hizi za maelezo madogo yanayokuambia mwandishi huyu alikuwa shahidi aliyeona kweli. Kwa hivyo kinachotokea ni kwamba wako kwenye Bustani ya Gethsemane. Yesu anatoka akiomba mara moja, kisha anarudi na wanafunzi wamelala na anatoka na kuomba tena, na anarudi. Hatimaye, anawaacha walale na Yesu anatoka nje kwa mara ya tatu. Kisha Yuda anaja na umati na Petro ana upanga wake na Petro anacheza kama mwanaume. Anauchoma upanga wake na kumkata sikio la mtu huyo. Sasa waandishi wengine wanatuambia, ndiyo, Petro alikata sikio la mtu huyo. Lakini mwandishi wa injili hii anatuambia kwamba jina la mtu huyu lilikuwa Malko. Kwa kweli tuna jina la mtu ambaye sikio lake lilikatwa. Kisha Yesu anarudisha sikio kichwani mwa Malko na kuliponya. Yesu anasema, "Petro inua upanga wako, wale wanaoishi kwa upanga watakufa kwa upanga." Panga haziko sawa hivi sasa, na sikio lako liko nyuma na analiweka tena kichwani mwa Malko. Jina la mtu huyo lilikuwa Malko, hiyo ndiyo ishara ya shahidi aliyeona. Kwa maneno mengine, alikuwepo na aliona haswa ni nani na alijua jina la mtu huyo. Hilo ni jambo la kushangaza kabisa hapa. Jina la Malko limeorodheshwa ni alama ya mwandishi aliyeona kwa macho.

Swali: Simulizi la Mashahidi wa Macho: 153 Samaki na Nyakati Halisi [47:32-49:48]

Kinachoshangaza zaidi ni samaki. Sijui kama kuna yeyote kati yenu atakayekumbuka hili. Kulikuwa na filamu inayoitwa, "Rain Man," wakati wa vita vya wenyewe kwa wenyewe nilipokuwa mdogo. Jamaa huyu alikuwa na tatizo la ubongo

wake, lakini kisha wakaacha, nasahau nini, vijiti vya meno. Waliacha vijiti vingi vya meno na wakaangalia chini na jamaa huyo angeweza kukuambia haswa ni vijiti vingapi vya meno vilikuwa chini.

Yesu amefufuka kutoka kwa wafu. Petro na mwanafunzi mpendwa wako nje kwenye mashua. Nini kinatokea? Jamaa aliye ufukweni anasema, “Je, umevua chochote?” Na jamaa huyo anasema, “Hapana, tumekuwa nje usiku kucha na hatujavua chochote.” Na anasema, “Tupeni wavu wenu upande wa pili.” Jamaa hao wanatupa nyavu zao upande wa pili na ghafla wanapata samaki wengi sana. Petro anahitimisha, huyu lazima awe Yesu kwa sababu Yesu amefanya hivi hapo awali. Kwa hivyo Petro anapiga mbizi na kuogelea hadi ufukweni, huku jamaa huyu mwingine akiwa ndiye anayewajibika zaidi akivuta samaki. Kisha inasema kwamba samaki waliohesabiwa, hii iko katika Yohana 21, hii ni baada ya ufufuo. Jamaa huyo anasema kwamba kulikuwa na samaki 153 hapo. Je, tunazungumza kuhusu kulazimishwa au tunazungumzia nini hapa? Nani angehesabu idadi halisi ya samaki? Nani angefanya hivyo? Namaanisha, watu wengi kama mimi, tulivua samaki mia moja, tulivua samaki mamia; tulivua samaki wengi. Ungesema kitu kama hicho. Hii ni moja ya sababu kwa nini ningesema kwamba Yohana aliandika kitabu, Yohana ni mvuvi. Kwa hivyo jamaa anahesabu akijua idadi halisi ya samaki uliowavua ni muhimu kwa mvuvi. Na kwa hivyo mvuvi anahesabu, na anasema 153; hiyo ndiyo alama ya shahidi aliyeona. Hakuna mtu angekumbuka maelezo ya aina hiyo, jamaa huyu ni shahidi aliyeona, na kwa hivyo unapata samaki huyu 153.

Mwandishi huyu, yeyote yule, anatupa saa kamili mara nyingi anapopitia simulizi la Yesu. Atasema hii ilikuwa saa tatu, hii ilikuwa saa sita, hii ilikuwa saa tisa . Wanaanza siku yao, kwa njia, jua linapochomoza, jua linapochomoza, kwa hivyo basi unajua, tatu ingekuwa kama saa tatu, saa sita ingekuwa kama saa sita mchana, kitu kama hicho. Kwa hivyo saa kamili imeorodheshwa, tena hiyo ni alama ya shahidi aliyeshuhudia.

Uthibitisho wa Mashahidi wa Macho [49:48-52:29]

Sasa, hapa kuna moja linalovutia, haya ni maneno yaliyo wazi na ninataka kusoma baadhi ya haya kwa sababu nadhani ni muhimu sana. Hizi ni maneno yaliyo wazi ambapo

inathibitisha mtu huyu alikuwa shahidi aliyeona. Kuanzia sura ya 19, mstari wa 35, "Mtu aliyeona ameshuhudia na ushuhuda wake ni kweli." Angalia anajizungumzia mwenyewe katika nafsi ya tatu. Hasemi mimi, akizungumzia mtu huyu: "Mtu aliyeona ameshuhudia, na ushuhuda wake ni kweli." Anajua kwamba anasema kweli na anashuhudia ili nanyi muweze kuamini. Kusudi la kitabu cha Yohana ni ili muweze kuamini. Hakuna hata mfupa wake mmoja uliovunjwa. Mtu huyu anajua kwa sababu alikuwepo na aliona kwamba hakuna mfupa wa Kristo uliovunjwa msalabani. Ninajua hilo, nilikuwepo. Mtu huyu anayewaandikia sasa anajua kwamba hilo ni kweli kwa sababu aliona kwamba hakuna mfupa wa Kristo uliovunjwa; sura ya 19 mstari wa 35.

Hili pia ni jambo la kuvutia: sura ya 21 mstari wa 24. "Huyu ndiye mwanafunzi anayeshuhudia mambo haya. Petro alipomwona, aliuliza, 'Bwana, vipi kuhusu huyu?' Yesu akajibu, 'Kama nataka aendelee kuishi hadi nitakaporudi, inakuhusu nini? Lazima unifuata.' Kwa sababu hii, uvumi ukaenea miongoni mwa ndugu kwamba mwanafunzi huyu [hajitaji jina] lakini mwanafunzi huyu hangekufa. Lakini Yesu hakusema kwamba hatakufa, alisema tu, 'Kama nataka aendelee kuishi hadi nitakaporudi, inakuhusu nini?' Huyu ndiye mwanafunzi anayeshuhudia mambo haya." Kwa hivyo anajirejelea katika nafsi ya tatu; haandiki jina lake mwenyewe hapo. Anasema, "Mimi ndiye niliyemwambia Yesu haya." Petro anasema, "Vipi kuhusu mwanafunzi huyu." Kwa njia, Petro na Yohana walikuwa wamefungwa sana? Petro, Yakobo na Yohana walikuwa kwenye kubadilika kwa sura. Wale watatu ni wamefungwa sana. Nini kilimtokea Yakobo, kwa njia? Yakobo aliuawa mapema kanisani, Yakobo alifariki mapema sana. Yeye ni mmoja wa wafia imani wa kwanza, Yakobo. Ndiyo, Stefano aliuawa mapema, lakini Yakobo aliuawa mapema sana. Kwa hivyo Petro na Yohana wana uhusiano wa karibu. Petro na Yohana wana uhusiano wa karibu na anasema, "vipi kuhusu mtu huyu?" na aliambiwa kwamba angeishi milele. Lakini akasema, "Hapana, hapana, Yesu alisema, 'ikiwa nataka aendelee kuishi.'" Hilo ni kinyume kabisa na kitabu cha Luka. Luka anasema, "Hapana, hapana, mimi si shahidi aliyeshuhudia ingawa ninaangalia na mashahidi walioshuhudia. Na kwa hivyo hilo ni muhimu sana hapa.

S. Ukaribu Maalum na Kristo [52:29-54:57]

F: Unganisha SV; 52:29-64:15; Ukaribu na Kristo na Petro

Yeyote aliyeandika haya yuko karibu sana na Kristo. Unapata ukaribu huu maalum. Yohana hatajwi katika kitabu. Kitabu hakikuweza kuandikwa na Petro kwa sababu Petro anazungumza na mwanafunzi huyu. Kwa hivyo yeyote kati ya wanafunzi waliotajwa, na huyo angekuwa Andrea anaitwa, Tomaso anaitwa, Petro anaitwa, kwa hivyo hao hawawezi kuwa waandishi wa kitabu. Kwa kweli Lazaro anaitwa pia, inavutia, lakini mwandishi wa kitabu anajitambulishaje? Jina lake ni lipi? Anajiita nani? Katika Yohana sura ya 21 mstari wa 20 na unaofuata, hivi ndivyo mwandishi wa kitabu anavyojitambulisha. Anasema, "Petro akageuka akamwona mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda." Mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda alikuwa akiwafuata, na Petro alipomwona alimuuliza Bwana, 'Namna gani huyu?' 'Yesu akajibu, 'Ikiwa nataka aendeleo kuishi hadi nitakaporudi, hilo linakuhusu nini?'" Kwa hivyo kifungu hiki cha, "hilo linakuhusu nini," katika majadiliano haya kati ya Petro na Yesu kinamhusu mwanafunzi huyu. Mwanafunzi huyu anajitambulisha kama, "mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda." Hiyo ni njia nzuri sana ya kujitambulisha. Hajitambulishi kwa jina lake mwenyewe. Anajitambulisha kwa mahusiano yake. Yesu ananipenda.

Nakumbuka wakati mmoja walimuuliza Karl Bart, Mwanatheolojia mkuu wa Orthodox, ni jambo gani muhimu zaidi ulilowahi kujifunza? Ameandika vitabu vya Warumi ambavyo ni, maelfu ya kurasa, na akasema, "Ndiyo, Yesu ananipenda." Ningethibitisha kwamba katika maisha yangu hilo ni moja ya mambo muhimu zaidi ambayo nimewahi kujifunza maishani. Nimejifunza kwa njia tofauti katika hatua tofauti, na katika hatua tofauti za maisha unaimba nikiwa mtoto, ndiyo Yesu ananipenda. Unajifunza katika maisha mapya unapopitia ujana na unapata matatizo ya ujana. Unajifunza, ndiyo Yesu ananipenda, unapofikia umri wa kati na kuanza kuona kwa mara ya kwanza maishani mwako kwamba kifo ni chaguo kwako. Na unapokua, "Ndiyo, Yesu ananipenda," unakithamini kama moja ya mambo ya ajabu zaidi maishani. Kwa hivyo acha nianze tu kutoka hapa, na tutarudi kwenye hili, kauli ya ajabu hapo.

T. Ukaribu Maalum na Peter: Uvuvi na Mbio za Watembea kwa Miguu [54:57-57:58]

Petro na mwanafunzi, kuna swali kuhusu yeye kuishi milele, tumezungumzia hilo. Sasa Petro na mwanafunzi wanaenda kuvua samaki na hili linavutia. Sura ya 21 mstari wa 7, “kisha mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda,” ndivyo anavyojitambulisha. “Yule mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda,” akamwambia Petro, “Ni Bwana.” Mara tu Simoni Petro aliposikia akisema, ‘Ni Bwana,’ akajifunga vazi lake, kwa maana alikuwa amelivua, akajitupa majini. Wanafunzi wengine wakamfuata katika mashua wakivuta wavu uliojaa samaki.” Samaki wangapi? 153. Kwa hivyo jamaa huyu ni mvuvi. Hata awe nani, yuko kwenye mashua akivua samaki na Petro kwenye Bahari ya Galilaya. Ni nani mvuvi kwenye Bahari ya Galilaya anayejua samaki 153? Ningependekeza kwako kwamba Yohana mtume anafaa zaidi kuliko Lazaro ambaye aina yake ni mtu asiye na kitu kutoka Bethania kwenye kitindamlo, upande wa nyuma wa Mlima wa Mizeituni hapo. Ilhali, Yohana ni mvuvi, kwa hivyo yuko nje na Petro. Tumeona uhusiano kati ya Petro, Yakobo, na Yohana.

Sasa, hii ni mojawapo ya hadithi kuu pia, katika sura ya 20 mstari wa 2, unapata hadithi ya kuvutia hapa. Acha nione kama nimeipata kwenye maelezo yangu hapa, acha niisome kutoka kwa Maandiko yenyewe, katika Yohana sura ya 20 mstari wa 2, mwandishi anaendelea na hadithi hii. “Basi mapema siku ya kwanza ya juma, kukiwa bado giza, Mariamu Magdalene alikwenda kaburini na akaona jiwe limeondolewa mlangoni. Akamkimbilia Simoni Petro, mwanafunzi mwingine.” Mwanafunzi mwingine, ambaye Yesu alimpenda na mwanafunzi mwingine, ambaye Yesu alimpenda anajitambulisha, na akasema, “Wamemwondoa Bwana kaburini na hatujui walikomweka.” Kwa hivyo, Petro na mwanafunzi mwingine, mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda, walianza kwenda kaburini. Wote wawili walikuwa wakikimbia, lakini mwanafunzi mwingine alimkimbia Petro na kufika kaburini kwanza.” Kwa hivyo unampata jamaa huyu katika mbio za miguu kati ya Petro. Jamaa huyo anasema, “Hei, nimemshinda, nimemshinda Petro. Usimruhusu akuambie chochote tofauti. Nilimshinda. Mimi nilikuwa wa kwanza hapo. Nilimshinda. Nilikimbia haraka kuliko yeye, nilifika

huko kwanza.” Na kwa hivyo umemfanya aendelee na hili na “akainama na kutazama ndani ya vitambaa vya kitani vikiwa vimelala pale, lakini hakuingia. Na Simoni Petro, aliyekuwa nyuma yake, akaingia kaburini, akaona vitambaa vya kitani vikiwa vimelala pale, pamoja na kitambaa cha mazishi ambacho ni *sudarium* , kitambaa cha mazishi kilichokuwa kimemzunguka Yesu kichwani, kitambaa kilikuwa kimekunjwa chenyewe.” Hatimaye, mwanafunzi mwingine, mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda, angefika kaburini kwanza. Angalia alisema nilifika hapo kwanza, pia aliingia ndani “naye akaona na kuamini. Bado hawakuelewa Maandiko kwamba ilimpasa Yesu kufufuka kutoka kwa wafu.” Na kwa hivyo huyu ndiye mwanafunzi mwingine pale.

U. Ukaribu na Kristo: Karamu ya Mwisho na Gethsemane [57:58-61:11]

Katika mlo na Yesu, unakumbuka chakula cha jioni cha mwisho? Hii iko katika baadhi ya michoro mikubwa ya ulimwengu, chakula cha jioni cha mwisho. Petro ameketi mara moja mbali na Yesu. Kwa hivyo alimuuliza mwanafunzi huyu ambaye Yesu alimpenda, baada ya Yesu kusema mmoja wenu atanisaliti na Petro anauliza, "Ni nani huyu?" Na kwa hivyo anasema, "Hei, muulize Yesu ni nani?" Kwa njia, je, Petro kwa kawaida huwa na haya? Sasa Petro kwa kawaida huwa na haya, lakini katika hatua hii anamwendea mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda, na anasema, "Hei, muulize Yesu ni nani atakayemsaliti . " Kwa hivyo unampata mwanafunzi huyu ambaye anaonekana kuwa karibu zaidi na Yesu kuliko Petro. Petro anapitia mwanafunzi huyu ili kumfikia Yesu. Ninachokupendekeza ni kwamba hawa watatu, Petro, Yakobo, na Yohana walikuwa wanafunzi watatu wakubwa. Katika kubadilika sura, ni akina nani wanafunzi wote waliokuwa pale? Petro, Yakobo, na Yohana. Yakobo na Yohana walikuwa wana wa Zebedayo. Yakobo anakufa mapema; Yohana unayemjua anaishi muda mrefu sana. Yohana anaishi hadi miaka ya 90, labda hadi 98 BK anapoandika kitabu cha Ufunuo. Kwa hivyo Petro, Yakobo, na Yohana, walikuwa kwenye kubadilika kwa sura. Kuna msichana aliyefufuka kutoka kwa wafu, Yesu, kati ya wanafunzi kumi na wawili, anawachukua watatu pekee: Petro, Yakobo, na Yohana, ili kumponya msichana huyu.

Yesu anaomba katika Bustani ya Gethsemane. Ni nani anayekaribia zaidi mahali

ambapo Yesu anaenda kuomba? Petro, Yakobo, na Yohana. Kwa hivyo ninachopendekeza ni kwamba Petro, Yakobo, na Yohana ni wagumu. Hizo ndizo tatu za ndani, na kisha unapata kauli hii nzuri kutoka kwa Yesu msalabani na hii ni ya ajabu kabisa. Yesu yuko msalabani amepigwa lami. Amepigwa mijeledi, amepigwa, amebeba msalaba, na sasa amesulubiwa msalabani. Kisha sura ya 19 mstari wa 26, hivi ndivyo Yesu asemavyo, “Kutoka msalabani, karibu na kifo chake kibaya na kifo chenye uchungu sana cha kusulubiwa, “Yesu alipomwona mama yake pale, na mwanafunzi aliyempenda amesimama karibu.” Kwa hivyo una Yesu msalabani, mama yake yuko hapa, mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda amesimama karibu, mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda ndiye aliyeandika kitabu hiki, na akamwambia mama yake, “Mama mpendwa, huyu hapa mwanao.” Na kwa mwanafunzi, ‘Huyu hapa mama yako.’” Na kwa hivyo unampata Yesu kutoka msalabani kabla tu ya kufa katika maumivu na uchungu huu wote kwamba amepigwa akimtunza mama yake na kusema, “mama, huyu hapa mwanao sasa, huyu hapa mwanao hapa mama yako.” Kwa maneno mengine, mwanafunzi ninayempenda, wewe umtunze mama yangu sasa. Nitakufa, siwezi kumtunza mama yangu, wewe, mwanafunzi ninayempenda, umtunze mama yangu kwa ajili yangu. Wasiwasi wa Yesu kwa watu wengine ni wa ajabu sana. Anakufa na bado wasiwasi wake ni kwa mama yake, na mwanafunzi huyu anayemwamini, na mwanafunzi huyu ambaye hasa anamwamini kwa utunzaji wa mama yake unaonyesha imani yake kwa mwanafunzi huyu.

V. Ukaribu na Petro baada ya Injili [61:11-64:15]

Uhusiano wa karibu wa Petro na Yohana hauko tu katika injili: baada ya Yesu kufufuka kutoka kwa wafu, kubadilika sura, Gethsemane, kuponywa kwa msichana aliyekufa, Petro, Yakobo na Yohana, tumepitia hayo tu. Lakini baadaye katika kitabu cha Matendo, kuna uponyaji wa kilema katika Matendo sura ya 3, nadhani ni Petro na Yohana. Uponyaji wa kilema katika Matendo sura ya 3 mstari wa 1, Wasamaria katika sura ya 8 mstari wa 14, nani tena? Petro na Yohana. Mbele ya Sanhedrini katika Matendo sura ya 4 mstari wa 19, ni Petro na Yohana. Kwa hivyo ninachopendekeza ni kwamba

Petro na Yohana wamebanana. Petro na Yohana wote walikuwa wavuvi kutoka Bahari ya Galilaya. Kwa hivyo Petro na Yohana wamebanana na kwa hivyo ninachopendekeza hapa ni kwamba mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda ni Yohana kweli. Sasa tena, naahirisha nahitaji kufikiria kuhusu kile ambacho Dkt. Hunt anasema kuhusu baadhi ya haya. Acha nihitimishe hivi. Yohana alikuwa mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda. Kwa kweli, Paulo hata katika Wagalatia 2 anawaunganisha Petro, Yakobo, na Yohana kama nguzo za Kanisa katika Wagalatia 2:9. Kwa hivyo, wacha nihitimishe hivi, mwandishi wa kitabu cha Yohana alijitambulishaje? Alijitambulisha kama: mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda. Tunazungumzia mengi kuhusu mitazamo ya Kikristo na jinsi unavyoitazama dunia yako. Unaitazamaje dunia? Unataka kitu ambacho kitabadilisha maisha yako milele. Unataka kubadilisha jinsi unavyoitazama dunia. Jione kama mtu ambaye Yesu alimpenda na upitie maisha ukijua kwamba unapendwa, ukipitia maisha ukijua hakika kwamba unapendwa na Mungu Mwenyezi, na Yesu Kristo aliyetoa damu yake na kufa kwa ajili yako. Ni kujua, katikati ya machafuko yote ya maisha, kukataliwa kote, kushindwa kote, mambo yote ya maisha yenye fujo, kupitia maisha ukijua kwamba wewe ni mtu anayependwa na Mungu. Hilo hubadilisha jinsi unavyoitazama dunia. Dunia si mahali hapa pa machafuko na mfidhaiko na kila aina ya mambo mabaya. Unapendwa na Mungu, na ghafla inabadilika kujua kwamba unapendwa na Mungu hubadilisha jinsi unavyoutazama ulimwengu wote. Huyu alikuwa mwanafunzi mpendwa. Huyu ndiye mwanafunzi ambaye Yesu alimpenda. Ndiyo, Yesu ananipenda, hubadilisha maisha yako milele. Tutaangalia zaidi kitabu cha Yohana wakati ujao.

Imechapishwa na Jessica Rabe
 Imehaririwa na Ben Bowden
 Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt